

CD Leefomgeving 9 september 2021
Bodembeleid / bodemenergiesystemen

De bodem is een belangrijke bron voor drinkwater. Circa 60% van ons drinkwater wordt bereid uit grondwater. Bodemverontreiniging is nog steeds een omvangrijk knelpunt voor de drinkwatervoorziening. Het beleid voor bodemverontreiniging is vernieuwd. De actieve saneringsoperatie van spoedlocaties is beëindigd en een groot aantal gevallen van verontreiniging (niet-spoedlocaties) zal in de bodem achterblijven en kan risico's voor de drinkwaterbereiding opleveren. Ook de ruimtedruk in de ondergrond neemt sterk toe, met name door aanleg van bodemenergiesystemen. Bodemenergiesystemen vormen een risico voor grondwater voor de drinkwatervoorziening, met name door de grootschalige doorboringen van ondergrondse kleilagen die de drinkwatervoorraden moeten beschermen en door mogelijke lekkage van circulatievloeistoffen uit de bodemlussen.

Bodemverontreiniging

Maatregelen bij bedreiging van een drinkwaterwinning

In de beantwoording van vragen van de Commissie over de beleidsdoorlichting Bodem en Ondergrond wordt ingegaan op de vraag hoe de aanpak van de resterende knelpunten met bodemverontreiniging voor de grondwaterbronnen voor de drinkwatervoorziening is geborgd nadat de Wet bodembescherming is vervangen door de Aanvullingswet Bodem in de Omgevingswet (vraag 21). In de brief met Stand van zaken over een aantal bodemonderwerpen worden Bodemafspraken met decentrale overheden voor de periode na 2021 aangekondigd.

Om de aanpak van knelpunten voor drinkwater uit resterende bodemverontreinigingen te garanderen is het gewenst om in de Bodemafspraken met decentrale overheden ook specifieke en bindende afspraken te maken over de aanpak van gevallen waarbij sprake is van bedreiging van waterwinningen. Om die aanpak te borgen moet in de Aanvullingswet Bodem opgenomen worden dat er sprake is van een onaanvaardbare situatie als een bodemverontreiniging gaat of dreigt te gaan leiden tot overschrijding van de normen voor drinkwater in het onttrokken grondwater voor de drinkwaterbereiding en dat in dat geval maatregelen vereist zijn.

- **Maak in de bodemafspraken met decentrale overheden bindende afspraken over de aanpak van niet-spoedlocaties die waterwinningen bedreigen**
- **Verplicht in de Aanvullingswet Bodem (sanerings)maatregelen voor grond en grondwater als bodemverontreiniging drinkwaterbronnen bedreigt**

Afgestemde normen

Vewin signaleert dat normen voor bodem en drinkwater onvoldoende zijn afgestemd. Voor drinkwater gelden strenge kwaliteitseisen. Verontreiniging van bodem en grondwater wordt aangepakt als de signaleringswaarden uit het Aanvullingsbesluit Bodem worden overschreden. Die signaleringswaarden zijn voor sommige verontreinigende stoffen veel hoger dan de daarvoor geldende drinkwaternormen. Drinkwaterbedrijven moeten daardoor al bij lagere concentraties dan deze signaleringswaarden voorzorgmaatregelen treffen om aan de vereiste drinkwaterkwaliteit te kunnen voldoen. Vewin verzoekt dit knelpunt op te lossen. Ook de eerder door RIVM voorgestelde Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging (INEV's) voor PFAS wijken af van drinkwaternormen. De INEV's zijn bedoeld om de noodzaak voor herstelmaatregelen voor bodem en grondwater voor PFAS te kunnen beoordelen. Deze voorgestelde INEV's zijn eveneens veel hoger dan de van toepassing zijnde indicatieve richtwaarden voor drinkwater zelf. PFAS worden door gebruikelijke drinkwaterzuiveringen niet of nauwelijks verwijderd. Dáárom vormen hogere waarden dan de drinkwaternormen een probleem.

Om te borgen dat drinkwaterbedrijven aan de indicatieve richtwaarden voor PFAS in drinkwater kunnen voldoen moeten de INEV's als triggerwaarde voor herstelmaatregelen voor grondwater gelijkgesteld worden aan de normen voor PFAS in drinkwater zelf.

- **Stel signaleringswaarden voor beoordeling van grondwatersanering en INEV's voor PFAS gelijk aan drinkwaternormen**

Ontsluiting van informatie over bodemverontreiniging

In antwoord op vragen van de Kamer over de beleidsdoorlichting Bodem en Ondergrond (vraag 29) of afdoende financiële middelen zijn gereserveerd voor het opnemen van informatie over bodemverontreiniging in de Basisregistratie Ondergrond (BRO) antwoordt de Staatssecretaris dat hiervoor nog geen specifieke middelen zijn gereserveerd. Na afronding van de spoedoperatie blijft een groot aantal gevallen van bodemverontreiniging in de bodem achter. Informatie over bodemverontreiniging is via de decentrale overheden momenteel onvoldoende goed ontsloten. In 2018 is een Motie van de leden Ronnes en Van Gerven (Kamerstuk 34 864, nr. 19) aangenomen die oproept om informatie over bodemverontreiniging in de Basisregistratie Ondergrond op te nemen. Een goede ontsluiting van informatie over bodemverontreiniging is cruciaal voor bescherming van drinkwaterbronnen en (milieu)veilig werken aan drinkwaterinfrastructuur.

- **Zorg voor afdoende financiering om informatie over bodemverontreiniging in de Basis Registratie Ondergrond op te nemen**

Bodemenergiesystemen

Risico's van perforatie van beschermende kleilagen

In de signaalrapportage over bodemenergie constateert ILT dat boringen vaak onzorgvuldig worden uitgevoerd en dat het gewenst is toezicht en handhaving te versterken. Bodemenergiesystemen zijn risicovol voor grondwater omdat ze ongewenste milieueffecten kunnen hebben zoals lekkages van circulatievloeistoffen uit bodemlussen of verspreiding van ondiepe verontreinigingen als gevolg van doorboring van kleilagen die het diepe grondwater beschermen. De grootschaligheid waarmee doorboring van beschermende kleilagen momenteel plaatsvindt maakt dit ernstig bedreigend voor een goede bescherming van het grondwater voor de drinkwatervoorziening. Regelgeving voor deze boringen blijkt in de praktijk onvoldoende te worden nageleefd en toezicht en handhaving zijn versnipperd.

- **Verken de risico's van grootschalige perforatie van beschermende kleilagen voor aanleg van bodemenergiesystemen en de wijze waarop deze risico's voor de drinkwatervoorziening vermeden kunnen worden**

Geen chemische middelen in gesloten bodemenergiesystemen

Bij gesloten bodemenergiesystemen worden tot op grote diepte bodemlussen in de bodem gebracht die worden gevuld met chemische middelen zoals glycol met chemische additieven. Bij lekkages kunnen deze vloeistoffen in het grondwater terecht komen en risico's voor grondwateronttrekkingen voor de drinkwatervoorziening opleveren wanneer die bodemenergiesystemen zich bevinden in watervoerende pakketten die ook voor de waterwinning worden gebruikt. In die gevallen is het gewenst de toepassing van circulatievloeistoffen in bodemlussen, anders dan puur water, uit te sluiten. De provincie Noord Brabant heeft een dergelijk verbod opgenomen in de Omgevingsverordening. Het is gewenst die regulering generiek van toepassing te maken in de Omgevingswet.

- **Verbied toepassing van chemische circulatievloeistoffen in de gesloten bodemenergiesystemen die zich bevinden in watervoerende pakketten die ook voor de drinkwatervoorziening worden gebruikt.**